

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Soru-Cevap

Küresel Ekonomik Kriz

Soru:

Amerika'da başlayan, önce Avrupa'yı sonra da dünyayı silip süpüren ekonomik kriz nereye doğru gitmektedir?

Cevap:

Bu konuya ışık tutmak için aşağıdaki hususları zikredeceğiz:

1-Amerika'daki gayrimenkul piyasasının çöküşü, dünyanın dört bir tarafına uzanmış ve bu da birçok bankaların çökmesine yol açmıştır. Bunun üzerine hükümet, küresel ekonomik çöküşü durdurmak için benzeri görülmemiş bir müdahalede bulunmuştur. Bununla birlikte sonuç, şuan büyük buhran olarak adlandırılan şey olmuştur ki buda 1929'dan bu yana en kötü buhrandır. Nitekim bu küresel ekonomik kriz, aslında geçen on yıl içerisindeki (ekonomik) patlamanın gerçeğinin borçlar neticesinde olduğunu ortaya koymaktadır. İşte üzerinden beş yıl geçen bu krizin çözümünde dünyadaki en büyük ekonomilerin başarısızlığı devam etmektedir!

2-Krizin çözümüne ulaşmak için koordinasyon çalışmaları amacıyla dünyanın en büyük ekonomileri tarafından ortak girişimlerde bulunulmuştur. Bu koordinasyonun temeli, küresel etkileri sonucunda küresel ekonominin karşılıklı bağımlılığı ve kolektif global yaklaşımın dünya çıkarı için en iyisi olacağıyla ilgili söz olmuştur. Ancak bu birleştirme yaklaşımı, ekonomik milliyetçiliğin yayılması nedeniyle uzun süre devam etmemiştir. Zira her bir ülke, bireysel olarak kendi bekası için mücadele etmektedir. Çünkü her bir ülke, diğer ülkelerle küresel rezervlerin finanse edilmesi amacıyla çalışmayı beklemektedir. Nitekim bu, G20 ülkelerinin çöken ekonomilerin kurtarılmasını finanse etme girişimleri noktasındaki çeşitli toplantılarında ve konferanslarında ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla sonuç, finansman projelerinin genelinin üzeri yazılı kağıtları geçmemesi şeklinde olmuştur. Dolayısıyla da bu, büyük ülkelerin ekonomik milliyetçilik algılarından dolaydır. Nitekim Ekonomist Gazetesi, 2012 yılında şu ifadeleri yayınlamıştır: *"Ancak modern tarihin en karanlık hayalet döneminin yeniden canlanması, çeşitli, dahası ciddi tepkileri gerektirmektedir. Zira içerideki (her ülke içindeki) iş fırsatları ile sermayeleri korumaya çalışan ekonomik milliyetçilik, ekonomik krizin siyasî krize dönüşmesine yol açmakta ve dünyayı durgunlukla tehdit etmektedir. Dolayısıyla ekonomik milliyetçilik acilen defnedilmediği takdirde sonuçlar çok vahim olacaktır."*

3- Küresel ekonominin geleceği için en iyi yol hakkında Almanlarla ile Amerikalılar arasında keskin rekabetler meydana gelmiştir. Zira diğer ülkelerin büyük çoğunluğu ile birlikte Angela Merkel, Amerika'nın kullandığı borçlanmayı (kredileri) ve ucuz borçlanmayı körüklediği büyümeye, sürdürülemez bir büyüme modeli olarak itibar etmektedir. Zira hükümetin bakış açısına göre büyümeye teşvik etmek için paranın kullanılmasına, eskimiş bir model olarak itibar edilmektedir. Avrupa'nın yöntemine gelince; her ülkenin bütçe açığı düzeylerinin kemer sıkma önlemleri yoluyla kontrol edilmesine ihtiyaç olduğu şeklinde temeyyüz etmektedir. Dolayısıyla şayet ortada hükümetin, borçları geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirmeye güç yetiremeyeceği şeklinde bir tehdit söz konusu olursa genellikle kemer sıkma önlemleri alınmaktadır. Dolayısıyla bu mesele, haddi zatında ekonomik büyümeye aykırı bir hedef olarak görülmektedir. Zira dünyanın en büyük ekonomilerindeki kredi derecelendirmelerinde bir tehdidin varlığıyla birlikte genellikle kemer sıkma politikasına, yani finansal piyasaları tatmin etmek için devlet açığının azaltılmasına başvurulmaktadır. Nitekim kemer sıkma yöntemindeki sorun, aslında toplumda iş ve gelir fırsatları oluşturma bağlamında büyümenin oluşmasını hedeflemeyen, dolayısıyla genel ekonomik büyümeye yol açan, dahası devletin borcunu azaltmayı hedefleyen bu tür bir politikadır.

4-Amerika'nın büyümeye dönük çalışması, en iyi sonuçlar gerçekleştirmeyecektir. Zira teşvik, devletin, öncelikle (Çin gibi) yurt dışından kredi olarak aldığı fonları (Aynen Amerika'nın durumunda olduğu gibi) kullanması yada merkez bankalarının sırf bilgisayarlardaki numaraların girdirilmesi sayesinde pompaladığı paraları kullanması yoluyla daha fazla harcama yapmasını gerektirmektedir. Dolayısıyla tüm bu önlemler, zayıf ekonomileri belli bir süre harekete geçiren geçici önlemler olup ancak sürdürülebilir ekonomik

büyüme için değildir. Dolayısıyla büyümenin gerçekleşmesi, aslında geçici bir etkisinin olması hedeflenen teşvik icraatlarının sonuçlarının şişirilmesinin neticesidir. Dolayısıyla teşvik, sadece hükümetin işlerine ve teşvik sona erdiği anda son bulacak olan hizmet sektörlerine dönük bir destek olup devlet ekonomisi genellikle, teşvikin başlangıcında olduğu aynı durum üzere bırakılmaktadır.

5-Batılı hükümetler, aynı şekilde elektronik para basma aracı olarak kullanılan yeni bir gelişme olan nicel gevşemeye başvurmaktadırlar. Zira bu politika, geleneksel politikalar başarısızlığa uğradığında ulusal ekonomiyi canlandırmak amacıyla merkez bankaları (yani hükümet) tarafından geleneksel olmayan kullandığı bir politikadır. Binaenaleyh bu merkez bankaları, daha önceden belirlenmiş miktarı ekonomiye enjekte etmek için tahvil ve hisse sentleri gibi finansal varlıkları [Financial assets] satın almak yoluyla nicel gevşeme [Quantitative Easing] yada [QE] olarak bilinen şeyi uygulayarak hale gelmişlerdir. Nitekim bu satın alma yoluyla hükümet, elektronik fabrikanın yeni parası sayesinde bankalara finansal varlıklar sağlamaktadır. Yani hükümet, söz konusu finansal varlıkların fiyatlarını gerçek olmayan elektronik bankalara ödemektedir. Dolayısıyla bu prosedür, bankaların rezervlerini artırmaktadır. Tüm bunlarla birlikte 2013 yılının başlarındaki küresel ekonomi, 2012 yılının başlarındakinden daha iyi değildir. Bilakis ekonomik durgunluk, kendisini kapsamlı durgunluktan kurtarmaya çalışan bazı ülkelerin kemiklerini kemirmektedir. İşte 2013 yılının başlarından beri ortaya çıkan raporlar, hanesindeki rakamlar trilyon dolarlara uzanmış borçların altında ezilen kendi dışındaki bazı Avrupa ülkeleri gibi kuvvetle muhtemel İngiltere'nin de büyük bir ekonomik durgunluğa gireceğinden bahsetmektedirler. Hakeza aslında etkili bir sonucu olmayan nicel gevşeme de sona ermiştir. Bilakis ekonomik krizden beş yıl sonra küresel ekonomi, özellikle de işsizliğin sürekli artış göstermesi nedeniyle hala acı çekmektedir. Zira Avrupa'da fiilen sosyal bir kaos başlamış ve krizi çözmeye dönük bütün girişimler borçlara dayalı büyüme sorununu çözmemiştir. Nitekim sorunun nedeninin borçların olduğu bir sıradaki ekonomik çözüm girişimleri, borçların daha fazla artmasıyla sonuçlanmaktadır. Hakeza Batılı hükümetler, hastalığı hastalıkla tedavi etmeye çalışmaktadırlar.

6- Son olarak, sonunda ekonomik canlanmaya yol açabilecek üç ihtimal vardır ki biz bunları baştan aşağı zikredeceğiz:

Birincisi: Çift dipli durgunluğun, durgunluğa ve fiyatlarda önemli bir düşüşe dönüşmesi. Bu da kredi, gayrimenkul ve emtia fiyatlarının inişine yol açmaktadır. Dolayısıyla ekonomik büyümeyi başlatmaya dönük bir destek olup bu kredilerin kolayca ödenmesini temsil etmektedir. Bu, zayıf bir ihtimaldir. Çünkü kapitalist ekonomi, esasında kredilere ve bundan çıkan faize dayalı olup kredi "faiz" fiyatlarının düşüşü ise kapitalist ekonomi var olduğu sürece uzun bir süre devam etmeyecektir.

İkinci ihtimal: Çin'in Batı sayesinde kurtulması. Nitekim Çin'in büyük ticareti ve artı paraları, Amerika, İngiltere ve euro bölgesindeki geniş kesimlerin borçlarıyla bağlantılı olup bu, sürdürülemez büyük borçlardır. Dolayısıyla Batı'nın kurtulması Çin'in çıkarına olacaktır. Aynı şekilde bu, Batı dünyasının Çin'in küresel liderliğini kabul etmeye mecbur kalması anlamına da gelmektedir. Ancak buradaki mesele, Batı'nın ileride bu gibi bir kurtarmayı kabul edecek olmasıyla ilgili bir mesele değil, bilakis Çin'in bu gibi bir politikayı benimseyecek olmasıyla ilgilidir.

Üçüncü ihtimal: Hilafet Devleti'nin güneşinin doğması ve İslami Ekonomik Sistem'in tatbik edilmesidir. Nitekim bundan sadece Hilafet Devleti faydalanmayacak, bilakis onunla ilişkiye giren dünya ülkeleri de faydalanacaklardır. Bu da bu tür küresel krizlerin ortadan kalkmasına yada kontrol edebilecek bir durumda olmasına neden olacaktır.